

עפ"ת 31427/02/19 - ניסים נתשה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 31427-02-19 נתשה נ' מדינת ישראל

לפני כבוד השופט מרדכי כדורי

ניסים נתשה

מעורר

ע"י ב"כ עו"ד יעקוב ג'בר

נגד

מדינת ישראל

משיבה

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

הרקע:

1. לפניי ערעור על גזר דינו של בית המשפט לתעבורה בירושלים (כב' השופט נ' נחשון) מיום 17/1/2019 בתיק פ"ל 10688-01-18. המערער הורשע על פי הודאתו בעבירות של נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה תשכ"א-1961, ונהיגה ברכב ללא ביטוח, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי תש"ל-1970.

בית המשפט לתעבורה הטיל על המערער שני חודשי מאסר בפועל וכן הפעיל עונש מאסר מותנה למשך חודשיים, חציו בחופף וחציו במצטבר, ובסה"כ שלושה חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות. עוד הטיל בית המשפט קמא על המערער פסילה מלקבל רישיון נהיגה למשך שמונה חודשים, הפעיל עונש פסילה למשך שלושה חודשים באופן חופף והטיל עליו מאסר למשך שישה חודשים על תנאי ופסילה למשך שנים עשר חודשים על תנאי.

הערעור מופנה כלפי חומרת העונש בלבד.

2. על פי עובדות כתב האישום, ביום 23/7/2016 הודיע שוטר למערער שביום 29/2/2016 פסל אותו בית המשפט לתעבורה בירושלים מלנהוג למשך שבעה חודשים. המערער לא הפקיד את רישיון הנהיגה שלו. למרות זאת, ביום 24/1/2018 המערער נהג ברכב.

גזר דינו של בית המשפט קמא:

3. בגזר דינו התייחס בית המשפט קמא לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המערער.

בתסקיר צוין כי למערער תשע הרשעות תעבורה קודמות, בהן עבירה קודמת של נהיגה בזמן פסילה. עוד צוין כי המערער לקח אחריות על מעשיו באופן מסויג. הוא הודה שהתנהל באופן שגוי ומוטעה. עם זאת, טען שלא נהג ברכב שבבעלותו, שלא ידע שאין לרכב ביטוח בתוקף, שלא ידע שהיה עליו להפקיד את רישיון הנהיגה שלו באופן מידי ושסבר שעליו להפקידו בזמן שנוח לו. שירות המבחן התרשם כי המערער עסוק בהשלכות של מעשיו עליו הוא, ומתקשה להתייחס להיבטים אחרים הנוגעים לאופן התנהלותו ולחזרתיות שבביצוע עבירות תעבורה על ידו. עוד התרשם שירות המבחן שההליך המשפטי משפיע על המערער ומעמיד לו גבולות ברורים. שירות המבחן המליץ להטיל על המערער צו מבחן למשך שנה, שירות לתועלת הציבור בהיקף של 140 שעות ומאסר על תנאי.

בית המשפט קמא עמד בגזר הדין על החומרה הגלומה בעבירות שביצע המערער, הנובעת מהסכנה הטמונה בהן לנוסעים ולהולכי הרגל, על הקשיים העלולים להיגרם במימוש פיצויים בעקבות תאונות דרכים, אם יתרחשו במהלך נהיגה בנסיבות אלו, ועל מדיניות הענישה הנהוגה בגין, הכוללת רכיב של מאסר בפועל.

בית המשפט קמא קבע את עונשו של המערער בהתחשב בכך שהוא הורשע בעבר בעבירה דומה, ונידון בגינה לחמישה ימי מאסר בפועל, ובכך שעונש זה, ועונש מאסר על תנאי למשך חודשיים שהיה תלוי ועומד נגדו, לא הרתיעו אותו מלשוב ולעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה. אשר להמלצת שירות המבחן, נקבע כי היא אינה עולה בקנה אחד עם הערכת הסיכון והסיכוי לשיקום שפורטו בתסקיר, ושהיא אינה הולמת את הנסיבות.

תמצית טענות הצדדים בערעור:

4. בערעורו מלין המערער על כך שבית המשפט נמנע מלאמץ את המלצת שירות המבחן. לטענתו, העונש שנגזר עליו לא הביא בחשבון את נסיבות חייו ואת נסיבותיו האישיות, את הפן השיקומי עליו עמד שירות המבחן, את חלוף הזמן ואת האינטרס הציבורי.

לעמדתו, היה על בית המשפט לתת לו הזדמנות נוספת ולהפנותו בשנית לשירות המבחן לצורך קבלת תסקיר משלים.

עוד טוען המערער כי הוא הסתמך על הפנייתו לשירות המבחן, ופיתח ציפייה סבירה לכך שלא יוטל עליו עונש מאסר.

לטענת המערער, היה מקום להאריך את עונש המאסר המותנה, ולהימנע מלגזור עליו עונש מאסר בפועל. לתמיכה בטענתו הפנה לפסקי דין שניתנו בבית המשפט לתעבורה ובבית המשפט המחוזי, בהם מצאו בתי

המשפט להורות על הארכת עונשי מאסר על תנאי, בהתחשב בהליך שיקומי שעבר הנאשם.

הסנגור טען עוד כי כיום המערער מחזיק ברישיון נהיגה בתוקף, וכי אין חשש שישוב לבצע עבירה זהה. הוא הדגיש כי המערער היה עצור במשך ארבעה ימים, ולאחר מכן שהה בתנאים מגבילים במהלך תקופה לא קצרה. לעמדתו, היה על בית המשפט להסתפק בכך.

לטענת הסנגור, במעשיו פגע המערער בערך המוגן "פגיעה מדודה", כלשונו, משום שעבר עבירת התנהגות, והסיכון שיצר לא התממש.

הסנגור הלין גם על משך עונש המאסר המותנה שהוטל על המערער. לעמדתו, מדובר בעונש שאינו מידתי, ושעלול להגביל מאוד את בית המשפט בעתיד.

5. המשיבה סומכת ידיה על גזר דינו של בית המשפט קמא, וטוענת כי העונש שהוטל על המערער מאוזן ואף מקל.

המשיבה הפנתה לרישום התעבורתי של המערער, ממנו עולה כי לאחר שהודע לו על פסילת רישיון הנהיגה שלו, הוא ביצע עבירות תעבורה נוספות, תוך כדי כך שנהג בזמן פסילה. אך בשל טעות, טענה, המערער לא הועמד לדין באותם מקרים גם בעבירה של נהיגה בזמן פסילה.

לטענת המשיבה, עבירה של נהיגה בזמן פסילה הינה בעלת חומרה יתרה, בשל הסיכון הגלום בה.

המשיבה ציינה כי המלצת שירות המבחן אינה מחייבת את בית המשפט, וטענה שקיים סיכון בטענת ההגנה בדבר הסתמכות המערער על תסקיר שירות המבחן ושמאחר שמדובר בפעם שניה בה המערער הורשע בעבירה זהה, עונש המאסר המותנה שהוטל עליו הינו מידתי.

דין ומסקנות:

6. לאחר שעיינתי בהודעת הערעור על נספחיה, ובנימוקי הערעור שהוגשו בנפרד, ושמעתי את טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

7. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, או כאשר מדובר בטעות מהותית שנפלה בגזר הדין (ראו לדוגמא: ע"פ 4777/17 פלוני נ' מדינת ישראל 10/1/2018).

המקרה שלפניי אינו נמנה על אחד החריגים דלעיל. העונשים שהושתו על המערער הולמים את העבירות שביצע, בשים לב לערכים המוגנים שנפגעו, לעברו התעבורתי של המערער ולנסיבותיו האישיות. לא שוכנעתי שבית המשפט לתעבורה חרג ממדיניות הענישה הנוהגת, ואין בפסיקה שהובאה על ידי המערער כדי לשנות את המסקנה האמורה.

8. בניגוד לעמדת ההגנה, עבירה של נהיגה בזמן פסילה פוגעת באופן ניכר וממשי בערכים המוגנים. כפי שקבע בית המשפט קמא, ובהתאם למפורט בפסיקה אליה הפנה בגזר דינו, עבירה של נהיגה בזמן פסילה הינה עבירה חמורה הטומנת בחובה סיכונים רבים לביטחונם של נוסעים ברכב והולכי רגל, ולא פחות מכך משקפת התייחסות של ביזוי החוק וצווי בית המשפט. יש בעבירה זו לא רק דופי פלילי, אלא אף דופי מוסרי כפול: הסיכון לנהג עצמו ולעוברי הדרך, וכן קשיים במימוש פיצויים בעקבות תאונות דרכים, אם יתרחשו בעת הנהיגה. יש להוסיף ולהדגיש כי הנוהג בזמן פסילה ממשיך לסכן את שלום הציבור לאחר שבעבר כבר הוכיח כי חוקי התעבורה אינם נר לרגליו, ומוכיח במעשיו כי לא ניתן להרחיקו מהכביש כל עוד הדבר תלוי ברצונו הטוב (רע"פ 6115/06 מדינת ישראל נ' אבו לבן 8/5/2007).

9. העובדה שעונש המאסר בפועל שהוטל על המערער בעבר בשל עבירה זהה שביצע לא הרתיע אותו מלשוב ולנהוג בזמן פסילה, כמו העובדה שהוא ביצע את העבירה בזמן שעונש מאסר על תנאי תלוי ועומד נגדו, מלמדות על חוסר מוראו של המערער מהדין, ומעצימות את מידת הזלזול שביטא במעשיו כלפי צווי בית המשפט.

10. כפי שקבע בית המשפט לתעבורה, ושלא כעמדת ההגנה, תסקיר שירות המבחן אינו מלמד על שיקומו של המערער בפועל, ולא על סיכוי של ממש לשיקומו. ההפך הוא הנכון. התסקיר מלמד על כך שהמערער אינו נוטל אחריות מלאה על מעשיו, מבקש להצדיקם בסברה שעמדה לו הזכות לבחור ולהחליט מתי ימלא אחר פסיקתו של בית המשפט, ומתקשה להתייחס לאופי התנהלותו ולביצוע עבירות התעבורה על ידו באופן חוזר.

11. אינני סבור כי היה מקום להפנות את המערער בשנית לשירות המבחן. התסקיר שהתקבל בעניינו ממצא ומדבר בעד עצמו. התסקיר אף לא כלל המלצה לדחייה ולהמשך מעקב של שירות המבחן בטרם גזר הדין. לא למותר לחזור ולהזכיר כי:

"אין גם כל חובה לקבלת תסקיר משלים לצורך הליך טיפולי, אף אם הדבר מתבקש על ידי שירות המבחן עצמו... לא כל שכן כאשר אין הדבר מתבקש על ידי שירות המבחן, כפי שהדבר בעניינו של המבקש"
(רע"פ 2265/18 עמאר נ' מדינת ישראל 29/3/2018)

12. אני דוחה את טענת המערער לפיה הפנייתו לשירות המבחן יצרה אצלו ציפייה בדבר העונש שיוטל עליו.

הפסיקה חזרה והבהירה כי תסקיר שירות המבחן משמש כלי עזר חשוב בידי בית המשפט, ומסייע בידו לעמוד על נסיבותיו האישיות של הנאשם ועל סיכויי שיקומו. יחד עם זאת, התסקיר אינו מחייב את בית המשפט, הנדרש לבחון מגוון שיקולים רחב יותר מאלו אותם בוחן שירות המבחן. על רקע האמור כבר בפסק כי:

"...אין בהפניה לתסקיר שירות המבחן כדי לבסס טענת הסתמכות שתהיה ראויה להגנה מצדו של נאשם, וכי כל ציפייה שנוצרת אצלו בעקבות הפנייתו לתסקיר, אינה בגדר ציפייה לגיטימית..."

(רע"פ 1756/16 ימיני נ' מדינת ישראל 16/3/2016)

13. המלצת שירות המבחן בעניינו של המערער חורגת חריגה של ממש ממתחם העונש ההולם, ואינה מביאה לידי ביטוי את שיקול ההלימה, הוא השיקול המנחה בענישה. די להפנות בעניין זה לרע"פ 3878/05 בנגוזי נ' מדינת ישראל 26/5/2005, במסגרתו נדחתה בקשת רשות ערעור ביחס לעונש של שנים עשר חודשי מאסר בפועל, הפעלת שנים עשר חודשי מאסר על תנאי בחופף, שלוש שנות פסילה, שנים עשר חודשי מאסר על תנאי וקנס, שהוטל על מי שנהג בזמן פסילה ובזמן שעונש מאסר על תנאי למשך שנה תלוי ועומד נגדו. בית המשפט העליון קבע:

"התייחסותו המקלה של שירות המבחן, אשר מטבע הדברים מתמקדת בהיבט האינדיבידואלי הקשור בנאשם ואינה בוחנת את האינטרס הציבורי הכללי, הגם שהיא מהווה שיקול חשוב בענישה, אינה יכולה לשמש שיקול מכריע במקרה זה, בו נדרש מסר הרתעתי ברור ותקיף כנגד נאשם שאינו יודע מורא החוק מהו, וחוזר ומפר צווים וחוזר ומסכן את הציבור ללא רתיעה."

14. סעיף 56(א) לחוק העונשין תשל"ז-1977 מורה כי בית המשפט רשאי לצוות על הארכת תקופת תנאי, מטעמים שיירשמו, אם שוכנע שבנסיבות העניין לא יהיה זה צודק להפעיל את המאסר המותנה. כפי שנפסק, שיקול הדעת הניתן לבית המשפט בהארכת התנאי מתמקד במצבים בהם מוצדק לתת לנאשם הזדמנות נוספת לחזור לדרך הישר, כאשר הוא מראה סימנים המניחים יסוד לציפייה כי כך יהיה (רע"פ 7391/08 מחאג'נה נ' מדינת ישראל 10/7/2008). האמור לעיל בדבר חומרת מעשיו של המערער, עברו התעבורתי והזלזול שהפגין פעם אחר פעם בצווי בתי המשפט, הצדיק את הפעלתו של המאסר המותנה. הימנעותו של המערער מליטול אחריות מלאה על מעשיו אך מחזקת את המסקנה האמורה.

15. כאמור, עונש מאסר מותנה למשך חודשיים שהיה תלוי ועומד נגד המערער לא הועיל להרתיע אותו מלחזור ולבצע עבירה זהה. בנסיבות אלה, עונש המאסר המותנה למשך שישה חודשים שהוטל עליו בהליך הנוכחי אינו חמור, בוודאי שלא במידה המצדיקה התערבות של ערכאת הערעור.

16. סיכומו של דבר, בית המשפט קמא לא החמיר בעונשו של המערער. ההיפך הוא הנכון, בית המשפט לתעבורה הקל עם המערער, כאשר הפעיל את עונש המאסר המותנה בחלקו בחופף, בניגוד לכלל לפיו תקופת מאסר על תנאי תרוצה באופן מצטבר (ע"פ 2336/16 מזראיב נ' מדינת ישראל 14/12/2017). נסיבותיו האישיות של הנאשם אינן מצדיקות הקלה נוספת.

17. לאור כל האמור, הערעור נדחה.

המערער יתייצב לריצוי עונשו ביום 1/5/2019, במקום, בשעה ובאופן הקבועים בגזר הדין.

ניתן בנוכחות הצדדים היום, י' בניסן תשע"ט, 15 באפריל 2019.

מרדכי כדורי, שופט